

JEGYZETOSZTÁLY

A Szegedi Híd utolsó számában bejelentettük, hogy a SzEI kezébe vette az egyetem összes jegyzeteinek készítését és kiadását. Mivel az első félévet lezártuk, be kell számolnunk ennek a félévnek a téren végzett munkájáról. Igaz ugyan, hogy egy kicsit rövid idő ez ahhoz, hogy máris tanulságokat vonhassunk le, vagy teljesen kiforrott rendszerről beszéljünk, de mégis kötelességemnek érzem a SzEI Jegyzetosztálya vezetésének átvételkor beszámolni az előző félévről és tájékoztatni a következőkről.

Akkor, amikor némi előkészítés és tervezgetés után ugyan, de mégis eléggé váratlanul átvettük a Horthy Miklós Tudományegyetem jegyzeteinek kiadását, hármas célt tűztünk magunk elé. El három cél lebegett állandóan szemünk előtt mind magában a jegyzetkészítésben és kiadásban, mind pedig a Jegyzetosztály szervező és adminisztratív munkájában.

Kifogástalan jegyzet: ez volt az egyik cél, — nem kell mondanom, hogy valamennyi közül a legfontosabb. A jegyzetkészítő emberek kiválasztásakor és megszervezésénél az volt a főcélunk, hogy minden jegyzetet vagy az intézetekben dolgozó tudományos segédkezémet egy tagja készítsen, vagy pedig olyan ember, aki már ezen a téren meglehetősen gyakorlattal rendelkezik. Ez utóbbi esetben is, de különösen ha egyik követelményt sem tudtuk teljesíteni, természetesen arra hívatott tényezők — több tanárnál magánál — a szakprofesszorak — átnézésével és javításával készültek a jegyzetek. Ennek köszönhetjük, hogy noha több, mint tíz tanszék előadásaiból adtuk ki jegyzetet már az első félévben is, egy helyről sem kaptunk rossz véleményeket, sőt a következő félévre és félévekre máris több új beszerzés van folyamatban. Törekedtünk természetesen a belső érték mellett a külső szépsége is. Pl. saját munkánkat nem kímélve és kezdetben nem kis anyagot ráldozva a szükségeszerű kísérletezésekre; arra a tapasztalatra jutottunk, hogy a jegyzet külső formája szükségessé tenné, hogy a pozitív papírosnak csak egyik oldalán dolgozzunk. Igaz ugyan, hogy ezzel saját kiadásainkat tetemesen megnöveltük, de a hallgatóság és a jegyzet érdekében vállaltuk ezt a többletkiadást.

A jegyzetek olcsóbbá tétele. Ez volt a második feladat. Nem sokkal kevésbé fontos az elsőnél, de jóval nehezebb annál. Evvel a célkitűzéssel kapcsolatban ugyanis roppant bonyolult körülmények alakultak ki. Szem előtt kellett tartanunk mindenekelőtt magának a közületnek, a SzEI-nek az érdekeit, hiszen a SzEI-nek körülbelül ezer pengős befektetése van a vállalkozásban, amelyet két év alatt kell megtérítenünk. De szem előtt kellett tartani a jegyzetkészítők anyagi érdekeit is. A vállalkozás megindulásakor, a múlt év októberében a jegyzetek árát középsűrű gépelemmel (szakszóval: kettes sorközzel) kisméretű szabványos alakú ívoldalon oldalanként 10 fillérben állapítottuk meg. (Voltak ennél sokkal olcsóbb jegyzetek is.) Sok megbeszélés és gondolkodás után, minden lehetőséget és körülményt alaposan megvizsgálva, arra a megállapításra jutottunk, hogy tekintettel a roppant nehéz anyagbeszerzésre, ezt az egységárat egyelőre nem tudjuk csökkenteni, — de természetesen ennél magasabb árat sehol sem engedünk meg. Elhatározásunk egyik főoka az volt, hogy a nyersanyag rohamosan emelkedő ára mellett annak beszerzése is állandóan nehezebbé válik. A magam részéről több alkalommal személyesen vásároltam a SzEI részére az Evolt irodaszervező vállalatnál, ahol a gépet és minden nyersanyagot vettünk és veszünk. Tapasztalataim szerint a vállalat mindenben meglepően és jólesően udvarias és előzékeny. — de ők is érzik a háború negyedik évének gazdasági nehézségeit, annál is inkább, hogy a nyersanyag egy részét (éppen a legfontosabbat, ami nélkül

mozdulni sem lehet és amit csak ebben az egy üzletben lehet venni Magyarországon) Németországból hozzák be. A személyi vásárlásokat is alig tudják kielégíteni, irodáink állandóan tele van az ország legkülönbözőbb részeiből jött vásárlókkal. Így a postai megrendeléseket olyan késéssel tudnák csak teljesíteni, hogy egyetlen megoldási lehetőség a személyes vásárlás lehet. — természetesen ez is csak fokozza a SzEI kiadásait. Néha a legnagyobb erélyre, máskor meg a legnagyobb óvatosságra, sőt mondhatjuk, ravaszságra van szükség, hogy megfelelő mennyiségű nyersanyagot tudjunk magunknak biztosítani. — Mindenestre annyit már most bejelenthetek, hogy az elmúlt félévben nem egyszer felépített nyersanyaghiányt a következő félévre máris teljes mértékben elhárítottuk, annyi anyagunk van, hogy — jóval alul maradván természetesen az anyaghalmozás mértékén — a következő félévben a legkisebb fennakadás nélkül dolgozhattunk. Hogy azonban mégis könnyítsünk mind a magunk kiadásain, mind pedig a Hallgatóság (súlyánál és tömegénél fogva elsősorban ezt kellett volna legelőbb megemlítenem) helyzetén, szó van arról, hogy bevezetjük a legtöbb tanszék jegyzeténél a félév elején kihirdetett fixösszeg megállapítását. Ennek az újításnak igen sok oka előnye van. Így elsősorban a hallgatók tudnak tájékozódni, hogy milyen megterhelést jelent számukra a különféle jegyzetek megrendelése. Azután, tekintettel arra, hogy ezt a fixösszeget két, legfeljebb három részben kell befizetni, lényegesen csökkentik a pénzbeszedők adminisztratív munkáját. Végül pedig a jegyzetkészítő is biztosítani tudja a maga járandóságát, mert nem kell az utolsó órákig annak kiténnie magát, hogy még mindig nem tud pontos összeget mondani.

A zsidóktól átvenni a jegyzeteket. Ezt a célt minden nehézség nélkül elértük a vállalkozás elindulásával egyidejűleg.

Beszámolónkon és terveinken kívül nem hagyhatjuk szó nélkül a jegyzetkészítők munkáját. A legtöbben — bizony — beugrottunk a jegyzetkészítésbe. Legtöbb vállalkozó ember elhatározására az elvi ok hatott döntően: bebizonyítani, hogy a keresztény magyar emberek is képesek szívós és kitartó munkára. Aki nem készített jegyzetet, az úgysem tudja, de aki bármilyen formában részt vett benne, pl. a Jegyzetosztálynak a vezetésében, vagy maga is készített jegyzetet, akár egyedül, akár többek közreműködésével, kétségtelenül elfogadja azt az állítást, hogy a jegyzetkészítők munkáját méltóan megfizetni nem lehet. Egy félévi jegyzet pontos, lelkiismeretes elkészítése nem kis dolog nyugodtan állítjuk, hogy félévi éjjel-nappali munka. Sokoldalú embernek kell lenni annak, aki jó jegyzetet akar készíteni. Első és legnélkülözhetetlenebb feltétel: rendkívüli energia. Akiben ez nincs meg, az eleve lemondhat arról, hogy képes lépést tartani egy heti öt, hét, sőt néha több órás kollégiummal. De természetesen — mint már feljebb írtuk is — szükséges a szaktudás. Hába tud valaki bármilyen szótagszám-mal gyorsírni, hába van bármilyen energiája, ha nem tudja követni a Professzor előadását gondolatban is, nemcsak a teljesen gőpies lejegyzésben, nem tud boldogulni. Hányszor előfordul, hogy a Professzor nyolc-tíz nevet, vagy adatot sorol fel egymásután: mint hogy ezeket a legtöbbszór lehetetlen gyorsírással lejegyezni, honnan tudja pontosan belevinni mégis mind, anélkül persze, hogy a Professzor előadásának pontos és hű mása helyett a hallgató saját gondolatai töltene ki a helyet. És szükség van a jegyzetkészítőnek egy nagy szeretetre: szeretnie kell a jegyzetet. Aki nem szereti a jegyzetet, arról nem tudjuk elképzelni, hogy képes lenne éjjel-nappal az írógép felett gőryedni, csak hogy jó és szép és pontos jegyzet legyen belőle. — Azonban evvel kapcsolatban fölmerült egy roppant kényes kérdés: a jegyzetkészítés szempontjából nem egy ok miatt aránylag nagyon kevés ember jöhetett számításba. De így sem volt köztünk egy sem, aki csak ennek az egy munkának élhetett volna. Mindnyájan elsősorban egyetemi hallgatók vagyunk — legtöbben — éppen a kitűzött célra való törekvés következtében — intézetben is dolgozunk, itt is helyt kellett állnunk, vagy pedig többen a SzEI vezetőhelyein működtek. Mindezt össze kellett egyeztetnünk, — sőt: éppen a SzEI célkitűzései és saját elhatározásunk értelmében: még jobban megakartunk felelni a minden irányból való követelésnek. Minden nagyobb zökkenő nélkül sikerült is ez. Csak egy példát említek, ebből mindenki meg tudja ítélni, hogy milyen munka folyt a Jegyzetosztályban. A félév vége felé már halaszthatatlan volt a jegyzetek kiadása. Eppen ekkor küzdöttünk a legnagyobb nyersanyaghiánnyal, ami egy időpontban egyenesen katasztrófális méreteket kezdett ölteni. Végre azután sikerült mindent beszerezni és nekiindulhattunk az elmaradt munka behozására. Hatalmas lendülettel dolgozott mindenki, de felmerült egy nagy nehézség: hogyan bírja a sokszorosítógép — idővel. Napközben órák, intézeti munka, negatív-papírosra való gépelés, tehát lezuhásról szó se lehet. A sok este közül egyen így folyt le a munka: valaki saját jegyzeteiből a kész negatív lapokat kezdte lezuhni, ekkor azonban küldöttség jött egy másik intézettől, hogy ők is szeretnének még reggel előtt dolgozni. Mit tegyünk? Az előbb érkezett az első-ségi jog, ez kétségtelen. — csak hogy azzal a másfélezer lappal elég hamar készen lesz, tehát van egy lehetőség: jőjjetek éjfélkor, háromig cdaadom a gépet. A másik intézet emberei nagy örömmel vették tudomásul és főleg körül készen lévén a negatívokkal nekikezdték a sokszorosításnak. Közben azonban a másik további gépet a negatív-lapokat és így mire ők készen lettek három órára a saját jegyzetükkel, most már az ő részére biztosítva volt a munka reggelig. Reggel öt óra állt meg a gép, de már félhétkor újra működött. — Erre az erőfeszítésre természetesen csak az utolsó napokban került sor: az anyag éppen azokban az időkben akadt el. A következőkben ilyen rendkívüli erőfeszítésekre nem lesz szükség: gondoskodtunk róla minden szempontból. A nyilvánosságot ezek közül csak egy érdekli: saját magunkra törvényt hoztunk be, hogy a negatívok az előadás elhangzása után legkésőbb két hét múlva készen kell lennie.

Végigtekintve az elmúlt félév jegyzetügyeit, szerénytelenség nélkül elmondhatjuk, hogy általában jó munkát végeztünk. Teljesen járattan úton haladtunk, nem volt időnk arra, hogy kísérletezzünk, vagy könnyebb és jobb megoldási lehetőségeken gondolkozzunk, minden percre szükségünk volt, hogy kielégítsük a hallgatóságnak irántunk támasztott teljesen jogos követeléseit. Szeretnénk hinni, hogy nem is volt senkinek súlyosabb kifogása munkánkat illetően.

A SzEI munkája általában névtelenül folyik, e helyen azonban mégis kénytelen vagyok egy nevet megemlíteni: jogosan teszem, mert nem SzEI-tag. Déry Károlynak, az Egyetem Szukovány-téri épülete gépészetének mondom a nyilvánosság előtt hálás köszönetet. Magának a sokszorosításnak aránylag könnyű és gyors, de hosszú órákon keresztül fárasztó és lélekölő munkáját végezte. Bármennyi anyagi is gyűlt össze, az ő lelkiismeretes és odaadó munkája tette lehetővé, hogy minden jegyzetkészítő és így minden hallgató idejében kézhezkapta a jegyzetet.

Mikor ezúton is kérem a hallgatóságot, hogy vállalkozásunkat továbbra is támogassa, mind a Jegyzetosztály, mind a jegyzetkészítők nevében ígérem, hogy a jövőben munkánkat még sokkal jobbra és tökéletesebbé akarjuk tenni.

Rátka László
a Jegyzetosztály vezetője.

A számok beszélnek!

1941 március 15

Az ifjúság napja. Megnyílik a SzEI, a Szegedi Egyetemi Ifjúság otthona. Akkoriban sokan vegyes érzelmekkel fogadták ennek az új „egyesületnek” a megindulását. Bizony nem egynek jutott eszébe az

1932—33 tanév

rektori jelentése, mely szerint 38 különböző egyesület „igyekezett a társadalom zsebének és sokszor ízeslőnek is kárára valamit rendezni, hogy megmutassa, hogy létezik”.

— Egyfel több vagy kevesebbet — nem számít, károgták a hollólelkűek.

Egység

— ugyan kérem, hiú ábránd — vélik a kishitűek. Ők károgtak, a SzEI dolgozott, s ma már négyszázharminc SzEI-es van.

Nem célok most a SzEI munkásságát méltatni, hiszen aki az eddig megjelent Szegedi Hídat elolvasta, úgy is tisztában van a végzett munkával. Én csak a matematikus rideg számaival akarom megmutatni a gittegyletet játszó kukimadaraknak, hogy az egység nem hiú ábránd, hogy a Horthy Miklós-Tudományegyetemen a magyar egyetemi hallgatók

85'82 %-a

a Szegedi Egyetemi Ifjúság tagja.

Nem akarom az olvasót számok tömkelegével untatni, s azért csak az

1942. tanév

első felére vonatkozó statisztikai adatokat közlöm. Első táblázat a beiratkozott hallgatók karonkénti és nemzetiségi megoszlását mutatja:

magyar	265	85	134	103	587
szerb	45	8	2	—	55
német	13	5	—	3	21
bolgár	22	—	—	—	22
horvát	5	3	—	1	9
bunyevác	6	—	—	—	6
szlovák	7	1	—	—	8
orosz	2	—	—	—	2
román	1	—	—	—	1
rutén	1	—	—	—	1
vend	1	—	—	—	1
Összesen	368	102	136	107	713

A második táblázat pedig a SzEI tagok évfolyam és hivatás-csoportbeli megoszlását tárja elénk:

orvos	43	57	43	31	27	201
vegyész	23	17	14	17	11	82
gyógyszerész	20	—	7	13	11	51
tanárjelölt	26	21	12	15	22	96
Összesen	112	95	76	76	71	430

Mit is mondanak ezek a számok?

Beiratkozott 713 rendes egyetemi hallgató. Ezek közül 126, az összes hallgatók száma 17,68%-a — idegen nemzetiségű tehát nem lehet SzEI-tag. Az egyetemi törvények értelmében a felvételt hallgatók 6 százaléka lehet zsidó. Ezen törvény végrehajtásakor azonban csak az 1939. évi IV. tc-t veszik figyelembe. A SzEI alapszabálya ellenben kimondja, hogy csak „nagy szülőikig bezárólag tiszta keresztény származású egyén lehet a tagja. Megfigyelésünk alapján — anélkül, hogy túlzásba esnénk — a 6 százalékhelyett nyugodtan vehetünk 12 százalékos, ami 86 egyetemi polgárt jelent. Így a SzEI-be felvehető egyetemi hallgatók száma 713-ról 501-re esőkként.

Ha most figyelembe vesszük a második táblázatát, úgy mindjárt láthatjuk, hogy a SzEI tagok száma 430, ami — a SzEI alapszabálya alapján felvehető egyetemi hallgatók —

85'82 %-át

jelent.

Ezek után az olvasóra bízom, hogy vajjon jogosan jár-e el a SzEI, mikor a szegedi egyetemi ifjúság nevében beszél, és cselekszik, vagy nem.

Ifj. Greguss Pál.